

בבא בתרא י-ב

עניין: יום הכיפורים – ראשית השנה

ניצוצי אור לרבי ראובן מרגליות

רש"י ד"ה חזאי בחילמא, במוצאי יוה"כ. עמש"כ המהרש"א ויעוין בס' חסידים סי' רנ"ח יוה"כ"פ קרוי כמו כן ראשית דכתיב ביחזקאל (מ' א) בעשרים וחמש שנה לגלותינו בראש השנה בעשור לחודש. אלמא דבעשור לחודש קרוי ראש השנה. ולפ"ז יובן אשר אומרים כל נדרי בליל יוה"כ"פ בעוד שבגמ' נדרים כ"ג ב אמרו הרוצה שלא יתקיימו נדריו כל השנה יעמוד בראש השנה ויאמר כו', ובשבת קכ"ז ב מעשה באדם אחד שנשכר אצל בעה"ב על שלש שנים, בערב יוה"כ"פ א"ל תן לי שכרי כו', ובראש השנה ח' ע"ב כיון שהגיע יוה"כ"פ כו' נפטרין עבדים לבתיהם וכו', ויוגחו דברי התרגום יוב"ע ויקרא ט"ז כ"א פס' ושלח ביד איש עתי שמתורגם די זימן מן אשתקד, שבגמ' יומא ס"ו נקטו מזומן מאתקול, דאתמול של יוה"כ"פ נחשב כאשתקד, אמנם לפשוטו של מקרא עמש"כ במקור חסד לס' חסידים סי' רנ"ח אות ה' בס"ד.

אגרא דפרקא

(קיט) **מישמע** ומוכח מהגמרא שכל ריווח והפכו המגיע לאדם בעשרת ימי התשובה, הוא מגזירת שנה שעברה, ואמינא לה מהא דאמרו בב"ב דף י' [ע"א], דבני אחתיה דריב"ז חזא (ריב"ז) להו בחילמא (ופירש רש"י במוצאי יוה"כ עכ"ל, ודבריו מוכרחים כאשר פירשנו במקומו) דבעו למיחסר ז' מאה דינרי, עשינהו שקל מיניהו לצדקה, פש גבייהו שיבסר דינרין, כי מטא מעלי יומא דכיפורא שדור דבי קיסר נקטינהו, אמר להו ריב"ז לא תדחלון כו' עיי"ש, הרי לפניך מבואר כמ"ש"מ).

ספר חסידים אות רנח

אומרים זולת היינו מחסרים פעמים אמת (א). ואם תאמר יוה"כ אינו תחילת מעשיו, מ"מ תשלומין הוא לר"ה לפי שבינונים תלויים ועומדים עד יוה"כ [ב]. ועוד דאמרין בבראשית רבה [ג] ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (בראשית א' ה') [זהו יוה"כ] ויה"כ יום הדין הוא. בתחלתו של עולם רמוז יוה"כ ור"ה אמת חותמו ואמת כתיבתו למפרע (ב) בבראשית [ברא אלהים וכסדרן] ברא אלהים את. ובמה אנו יודעים שר"ה הוא ראש לשנה כדאמרין (בראשית ח' כ"ב) עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה ואמרו [ד] זרע חצי תשרי ומרחשון וחצי כסליו נמצא שזרע מתחיל מתשרי וזרע הוא תחילת הפסוק אלמא ר"ה הוא ראש לשנה. ויוה"כ קרוי כמו כן ראשית דכתיב ביחזקאל (מ' א') בעשרים וחמש שנה לגלותינו בראש השנה בעשור לחודש אלמא בעשור קרוי ראש השנה [ה] ועוד דע לך כי

ביאור הגר"א לספרא דצניעותא פ"ב דף לב.

ושנת החמה יתירה על שנת הלצנה עשרה ימים ואלו הן עשרה ימים שצין ר"ה ליה"כ ימי העבור ולכן הן נחשצין לשנה שעברה כמ"ס (ר"ה י"ו א') אדם שאירע לו קרי קודם יוה"כ כו'. וצשלשה שנים תכטרפין לחדש שהוא חדש השלשה עשר ולכן נקרא חדש העיבור והוא כגד תיקון י"ג כגד ציכה